

Dr. Jan Nieuwenburg MBA

Specialist Internationale Betrekkingen en Geopolitiek

De Bijbel en de Wereld

Boek 2

*Van Conflict naar Verzoening — Een Bijbelse Analyse van Macht,
Oorlog en Wereldpolitiek*

*"Zalig zijn de vredestiters,
want zij zullen Gods kinderen genoemd worden."*

— Matteüs 5:9

© 2026 Dr. Jan Nieuwenburg MBA

Alle rechten voorbehouden

Colofon

Titel	De Bijbel en de Wereld — Boek 2
Ondertitel	Van Conflict naar Verzoening — Een Bijbelse Analyse van Macht, Oorlog en Wereldpolitiek
Auteur	Dr. Jan Nieuwenburg MBA
Jaar	2026
Druk	Eerste druk, 2026
Copyright	© 2026 Dr. Jan Nieuwenburg MBA
Rechten	Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.
Uitgever	Bookmundo
Taal	Nederlands
Omslagontwerp en binnenwerk	Dr. Jan Nieuwenburg MBA
NUR	707 / 320
ISBN	9789403928098

© 2026 Dr. Jan Nieuwenburg MBA

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Dit boek is het tweede deel in de serie De Bijbel en de Wereld. Het eerste deel, Van Genesis tot Geopolitiek (ISBN 978-94-038-9665-6), verscheen in 2025 bij Bookmundo.

Woord vooraf

Dit boek is een vervolg op De Bijbel en de Wereld — Van Genesis tot Geopolitiek. Waar het eerste boek de grote lijnen van de bijbelse heilsgeschiedenis verbond met de geopolitieke werkelijkheid van onze tijd, gaat dit tweede boek een stap verder: het stelt de vraag hoe de bijbelse wijsheid ons kan helpen op weg naar een betere, rechtvaardiger en verdraagzamere wereld.

De wereld van vandaag is een wereld van kloven: tussen arm en rijk, tussen Oost en West, tussen gelovigen en seculieren, tussen burgers en hun bestuurders, tussen volkeren die oorlog voeren en volkeren die vrede zoeken. Die kloven zijn niet nieuw. De Bijbel kent ze allemaal — en spreekt er met een directheid over die geen tijdperk heeft verouderd.

Dit boek is geschreven voor iedereen die worstelt met de wereld zoals die is, en die gelooft — of hoopt — dat het anders kan. Niet als naïeve wens, maar als bijbelse overtuiging: de wereld is niet gemaakt voor oorlog, onrecht en verdeeldheid. Ze is gemaakt voor shalom — heilheid, welzijn, rechtvaardigheid en vrede voor allen.

Elk hoofdstuk behandelt een groot thema van onze tijd vanuit bijbels perspectief — eerlijk, direct en zonder politieke correctheid, maar ook zonder demonisering. De bijbelse profeten waren niet mild. Ze noemden onrecht bij zijn naam. Dat is ook de toon van dit boek.

Niet alles in dit boek is mij even gemakkelijk afgegaan om te schrijven — en ik sta ook niet bij elke zin zonder enige aarzeling. Maar dit is waar de tekst en de bijbelse lijn mij bracht, ook als ik er zelf soms mee worstel.

Dr. Jan Nieuwenburg MBA, 2026

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Macht en Leiderschap	6
	<i>Dienend leiderschap tegenover macht als doel op zichzelf</i>	
Hoofdstuk 2	China en het Oosten	21
	<i>Opkomst, staatsmacht en de zoektocht naar gerechtigheid</i>	
Hoofdstuk 3	Technologie en AI	34
	<i>De mens als beeldrager van God in een digitale wereld</i>	
Hoofdstuk 4	Oorlog, Vrede en Verzoening	45
	<i>De bijbelse weg van conflict naar herstel</i>	
Hoofdstuk 5	Economische Ongelijkheid	57
	<i>De bijbelse profeten als critici van het moderne systeem</i>	
Hoofdstuk 6	Verdraagzaamheid en Samenleven	72
	<i>De bijbelse oproep tot een wereld zonder demonisering</i>	
Hoofdstuk 7	Democratie en Rechtsstaat	82
	<i>Bijbelse wortels van recht, macht en verantwoording</i>	
Hoofdstuk 8	De Positie van Vrouwen	97
	<i>Bijbelse gelijkwaardigheid in een wereld van onderdrukking</i>	
Hoofdstuk 9	Antisemitisme en Israël	111
	<i>Bijbelse verbondenheid, historische schuld en de moed tot eerlijkheid</i>	
Hoofdstuk 10	Afrika	123
	<i>Het vergeten continent met een bijbelse roeping</i>	
Hoofdstuk 11	Van Wapens naar Welzijn	136
	<i>Bouwen aan een vredige toekomst</i>	
Hoofdstuk 12	Migratie en Asiel	150
	<i>De vreemdeling, de poort en de waarheid</i>	
Hoofdstuk 13	Rusland en de Orthodoxie	157
	<i>Wanneer het kruis het zwaard zegent</i>	
Hoofdstuk 14	Latijns-Amerika	164
	<i>Geloof, ongelijkheid en de hoop van een continent</i>	
Hoofdstuk 15	De Islam en het Westen	171
	<i>Gastvrijheid, waarheid en wederkerigheid</i>	
Hoofdstuk 16	Het Christendom door de Eeuwen	178
	<i>Wat het geloof heeft opgebouwd, en wat er in zijn naam is verwoest</i>	
Hoofdstuk 17	Hindoeïsme	183
	<i>Karma, dharma en de weg naar bevrijding</i>	
Hoofdstuk 18	Boeddhisme	195
	<i>Het lijden, het pad en de weg naar nirvana</i>	
Hoofdstuk 19	Sikhisme	206
	<i>Één God, gelijkwaardigheid en onbaatzuchtige dienst</i>	
Hoofdstuk 20	Taoïsme	216

<i>De Tao, wu wei en de wijsheid van het water</i>	
Hoofdstuk 21 Shinto	225
<i>De weg van de goden — Japan, natuur en het heilige</i>	
Hoofdstuk 22 Afrikaanse Religies	236
<i>Voorouders, ubuntu en het continent waar het geloof groeit</i>	
Hoofdstuk 23 Aziatische Religies en de Bijbel	244
<i>Respect zonder relativisme — Paulus in Athene als model</i>	
Hoofdstuk 24 Als het Donker Wordt	251
<i>Bijbelse steun bij ernstige ziekte, diepe nood en de laatste levensfase</i>	
Bijlage Bronnen en Verder Lezen	272
<i>Geraadpleegde bronnen per hoofdstuk, ter verificatie en verdere studie</i>	

Hoofdstuk 1

Macht en Leiderschap

Dienend leiderschap tegenover macht als doel op zichzelf

"Wie onder u groot wil worden, moet uw dienaar zijn." — Matteüs 20:26

Dr. Jan Nieuwenburg MBA

Specialist Internationale Betrekkingen en Geopolitiek

1. Macht — het meest menselijke vraagstuk

Niets verleidt de mens zo diep en zo duurzaam als macht. De geschiedenis van de mensheid is in grote mate de geschiedenis van de strijd om macht — wie hem krijgt, wie hem uitoefent, wie hem misbruikt en wie hem verliest. Van de farao's van Egypte tot de techgiganten van Silicon Valley, van de keizers van Rome tot de presidenten van vandaag: macht trekt aan, corrumpeert en vernietigt.

De Bijbel is geen naïef boek over dit thema. Ze is doordrenkt van de realiteit van macht — haar verleidingen, haar gevaren en haar potentieel voor goed én kwaad. Maar de Bijbel hanteert een fundamenteel andere maatstaf voor leiderschap dan de wereld. Waar de wereld leiderschap meet aan invloed, rijkdom en militaire kracht, meet de Bijbel het aan dienstbaarheid, rechtvaardigheid en verantwoording.

Dit hoofdstuk onderzoekt wat de Bijbel leert over macht en leiderschap — van de koningen van Israël tot Jezus' radicale omkering van het leiderschapsmodel — en hoe die bijbelse norm zich verhoudt tot de machthebbers van onze eigen tijd: autoritaire leiders, de Europese bureaucratie, en westerse politici wier beslissingen het leven van miljoenen mensen bepalen.

Macht is geen recht, maar een verantwoordelijkheid. Wie dat onderscheid vergeet, is al gevallen — ook als hij nog op zijn troon zit.

2. Saul en David — twee soorten koningschap

Het eerste koningschap van Israël begint met een veelzeggend detail. Het volk vraagt aan Samuël een koning — niet omdat ze een leider nodig hebben, maar omdat ze willen zijn zoals de andere volken. Ze willen indruk maken. Ze willen een figuur die sterk is, imposant, militair ontzagwekkend. En God zegt tegen Samuel: geef ze hun zin — maar waarschuw ze voor wat een koning doet.

Samuëls waarschuwing in 1 Samuël 8 is een klassieke beschrijving van machtsmisbruik: de koning zal jullie zonen nemen voor zijn legers. Hij zal jullie dochters nemen voor zijn hof. Hij zal jullie velden, wijngaarden en olijfgaarden nemen. Hij zal een tiende van jullie oogst nemen. En jullie zullen zijn slaven worden. Het is een profetische beschrijving van elke autoritaire machthebber in de geschiedenis.

1 Samuël 8:11 — "Dit zal de handelwijze zijn van de koning die over u regeren zal: hij zal uw zonen nemen om hen voor zich in te zetten bij zijn wagens en zijn ruitery, en om hen voor zijn wagen uit te laten lopen."

Saul — de leider die zichzelf centraal stelt

Saul is de belichaming van de gevaren van macht. Hij begint bescheiden en aarzelend — hij verstopt zich achter de bagage als hij tot koning wordt geroepen. Maar naarmate zijn macht groeit, verandert hij. Hij overtreedt Gods opdrachten als het hem uitkomt. Hij is jaloers op Davids populariteit. Hij zoekt bevestiging bij waarzeggers als God hem niet meer antwoordt. Uiteindelijk is zijn koningschap een tragedie van een man die zichzelf verloor in zijn eigen macht.

Sauls fout is niet dat hij slecht was van nature. Zijn fout is dat hij macht ging beschouwen als zijn bezit in plaats van als een opdracht. Leiderschap werd voor hem een doel op zichzelf — niet langer een middel om zijn volk te dienen.

David — de leider die verantwoording aflegt

David is allesbehalve een vlekkeloos leider. Hij pleegt overspel met Bathseba. Hij laat haar man Uria in de strijd doden. Hij is een medeplichtige aan moord. Maar wat David onderscheidt van Saul is niet zijn morele perfectie — het is zijn bereidheid tot verantwoording. Als de profeet Nathan hem confronteert met zijn zonde, breekt David. Psalm 51 — het meest persoonlijke boetepsalm uit de Bijbel — is zijn antwoord: een totale, onverbloemde erkenning van schuld.

De Bijbel noemt David 'een man naar Gods hart' — niet omdat hij nooit faalde, maar omdat hij zich liet aanspreken. Hij accepteerde correctie. Hij keerde terug. Dat is het bijbelse model van leiderschap: niet onfeilbaar, maar verantwoordelijk.

Het onderscheid tussen Saul en David zit niet in talent of succes, maar in verantwoording. Wie zijn falen erkent en corrigeert, is een bijbelse leider. Wie zijn falen ontkent en zichzelf beschermt, is een gevaar.

3. Salomo — wijsheid als fundament van leiderschap

Als Salomo koning wordt, krijgt hij van God een aanbod: vraag wat je wilt, en Ik zal het je geven. Salomo had om rijkdom kunnen vragen, om militaire macht, om een lang leven. Hij vraagt om wijsheid — het vermogen om zijn volk rechtvaardig te leiden en onderscheid te maken tussen goed en kwaad.

God is zo verheugd over dit antwoord dat Hij Salomo niet alleen wijsheid geeft, maar ook datgene wat hij niet gevraagd heeft: rijkdom en eer. Het is een bijbels principe dat zijn weerklink vindt in Matteüs 6:33: zoek eerst het koninkrijk van God en zijn gerechtigheid, en al het andere zal u erbij gegeven worden.

1 Koningen 3:9 — "Geef dan Uw dienaar een opmerkzaam hart, om recht te kunnen spreken over Uw volk, om met inzicht onderscheid te kunnen maken tussen goed en kwaad, want wie zou over dit machtige volk van U kunnen rechtspreken?"

De val van Salomo

De tragiek van Salomo is dat hij zijn eigen wijsheid verliest. Zijn huwelijkspolitiek — honderden buitenlandse vrouwen als diplomatiek instrument — leidt hem weg van de God die hem wijsheid gaf. Op zijn oude dag buigt hij voor de goden van zijn vrouwen. De rijkste, wijste koning van Israël eindigt als iemand die zijn eigen fundament heeft verkwanseld.

De les is helder: wijsheid is geen bezit, maar een dagelijkse keuze. Wie zijn oriëntatie verliest — op gerechtigheid, op het welzijn van zijn volk, op de bron van zijn roeping — verliest ook zijn leiderschap, al zit hij nog op zijn troon.

De wijste leider heeft niet de meeste antwoorden — hij blijft de juiste vragen stellen.

4. De profeten als tegenmacht

Een van de meest opmerkelijke kenmerken van de bijbelse samenleving is het instituut van de profeet. In een tijd waarin koningen absolute macht hadden over leven en dood, stonden er mannen en vrouwen op die de macht openlijk durfden aanspreken — zonder diplomatieke omhaal, zonder angst voor de gevolgen.

Nathan confronteert David

Nathan de profeet loopt naar David toe na de affaire met Bathseba en vertelt hem een gelijkenis over een rijke man die het enige lam van een arme man steelt. David is woedend: die man verdient de dood! En dan zegt Nathan: u bent die man. Drie woorden die een koning treffen als een zwaard. David, met al zijn macht, heeft geen antwoord — alleen buiging.

Dit is de profetische roeping: de macht aanspreken op naam van de rechtvaardigheid. Niet als politieke opponent, niet vanuit eigenbelang — maar vanuit een hogere opdracht. De profeet spreekt namens hen die geen stem hebben.

Elia tegenover Achab

Elia confronteert koning Achab nadat die — op aanstichten van zijn vrouw Izebel — de wijngaard van de arme Naboth heeft laten stelen door een valse aanklacht. Naboth weigerde zijn wijngaard te verkopen omdat het zijn erfgoed was. Izebel laat hem stenigen. Achab neemt de wijngaard in bezit. En dan staat Elia daar: hebt u hem vermoord én zijn erfgoed in bezit genomen?

Achab noemt Elia zijn vijand. Maar Elia is niet zijn vijand — hij is zijn geweten. Het onderscheid is bijbels wezenlijk: de profeet die macht confronteert, doet dat niet om te vernietigen maar om te herstellen. Zelfs de aanklacht is een aanbod tot terugkeer.

1 Koningen 21:20 — "Hebt u mij gevonden, mijn vijand?" vroeg Achab. "Ik heb u gevonden," antwoordde Elia, "omdat u uzelf verkocht hebt om te doen wat slecht is in de ogen van de HEERE."

Jeremia tegenover Jojakim

Jeremia is de profeet die misschien het meest lijdt om zijn roeping. Hij spreekt uit wat niemand wil horen: Jeruzalem zal vallen, de tempel zal worden verwoest, de ballingschap is onvermijdelijk. Koning Jojakim snijdt zijn profetenrol stuk voor stuk uit de boekrol en gooit de stukken in het vuur. Jeremia dicteert alles opnieuw.

Macht kan de boodschapper zwijgen opleggen, maar niet de waarheid. Jeruzalem viel. De tempel werd verwoest. De ballingschap vond plaats. De profeet had gelijk. Jojakim had ongelijk — en betaalde de prijs. De bijbelse les: macht die de waarheid buitensluit, zaagt zijn eigen fundament door.

De profeet is niet de vijand van de macht. Hij is haar geweten. Een samenleving zonder profetische stem — zonder mensen die de macht durven aanspreken — is een samenleving op weg naar haar eigen ondergang.

5. Jezus keert de piramide om — Matteüs 20

De discipelen van Jezus hebben een fundamenteel menselijk probleem: ze willen weten wie de grootste is. De moeder van Jakobus en Johannes vraagt Jezus of haar zonen links en rechts van Hem mogen zitten in zijn koninkrijk. De andere discipelen zijn verontwaardigd — niet omdat ze het idee afwijzen, maar omdat ze er niet zelf op gekomen zijn.

Jezus' antwoord is een van de meest radicale uitspraken over leiderschap in de hele literatuur van de mensheid. Hij wijst naar de koningen van de volken — die heersen over hun onderdanen en hun gezag laten gelden. En dan zegt hij: zo mag het bij jullie niet zijn.

Matteüs 20:26-28 — "Wie onder u groot wil worden, die moet uw dienaar zijn; en wie onder u de eerste wil zijn, die moet uw dienaar zijn, zoals ook de Zoon des mensen niet gekomen is om gediend te worden, maar om te dienen, en Zijn ziel te geven tot een losprijs voor velen."

De omgekeerde piramide

In de normale machtspiramide staat de leider bovenaan en dienen de mensen hem. Jezus draait die piramide volledig om: de leider staat onderaan en draagt de anderen. Zijn gezag is niet gebaseerd op wat hij neemt, maar op wat hij geeft. Niet op macht over anderen, maar op macht ten dienste van anderen.

Dit is geen idealisme zonder politieke betekenis. Het is een concrete norm voor leiderschap die meetbaar is: hoeveel van zijn energie besteedt een leider aan zijn eigen positie, en hoeveel aan het welzijn van de mensen die hij leidt? Die vraag stelt de Bijbel aan elk leider — van de dorpsraad tot de president.

De grootste leider is niet degene met de meeste macht, maar degene die zijn macht het volledigst ten dienste stelt van wie hem zijn toevertrouwd.

6. De voetwassing — Johannes 13

Op de avond voor zijn arrestatie en dood doet Jezus iets wat zijn discipelen diep schokt. Hij staat op, legt zijn bovenkleed af, bindt een handdoek om zijn middel, giet water in een kom en begint de voeten van zijn discipelen te wassen. Het werk van de laagste slaaf in een Romeins huishouden.

Petrus protesteert: u wast mijn voeten niet — nooit! Jezus antwoordt: als Ik je niet was, heb je geen deel aan Mij. En dan de sleutelvraag: begrijpen jullie wat Ik gedaan heb? Jullie noemen Mij Meester en Heer — en terecht. Als Ik dan uw voeten gewassen heb, behoren ook jullie elkaars voeten te wassen.

Johannes 13:14-15 — "Als Ik dan, de Heere en de Meester, uw voeten gewassen heb, moet ook u elkaars voeten wassen. Want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook u zult doen zoals Ik voor u heb gedaan."

Leiderschap als symbool en als realiteit

De voetwassing is meer dan een symbolisch gebaar. Het is een model voor de uitoefening van macht. Jezus — met meer moreel gezag dan wie ook in de ruimte — vernedert zichzelf niet om indruk te maken, maar om een waarheid te demonstreren die woorden niet kunnen overbrengen: echte macht dient.

Toegepast op moderne leiders: hoe ziet de voetwassing van een premier, een EU-commissaris of een NAVO-secretaris-generaal eruit? Wanneer heeft een leider voor het laatst iets gedaan wat zijn eigen positie kostte, ten behoeve van de mensen die hij leidt? Die vraag is ongemakkelijk — en bijbels gezien onvermijdelijk.

De voetwassing is de bijbelse definitie van leiderschap: niet wie het hoogst zit, maar wie het diepst buigt voor de ander.

7. Autoritarisme vandaag — de bijbelse waarschuwing

De wereld van de eenentwintigste eeuw kent een zorgwekkende ervaring van autoritair leiderschap. Vladimir Poetin in Rusland, Xi Jinping in China, Recep Tayyip Erdogan in Turkije, Viktor Orbán in Hongarije — elk op hun eigen manier heeft macht gecentraliseerd, tegenstemmen gesmoord en de rechtsstaat uitgehold. Ze zijn democratisch begonnen en zijn uitgroeid tot mannen die geen tegenspraak meer dulden.

Het bijbelse patroon van corruptie door macht

De Bijbel beschrijft dit patroon met verbluffende precisie. Macht corrupteert — niet door een mystieke kracht, maar door een heel concreet mechanisme: wie lang genoeg aan de macht is zonder serieuze tegenspraak, begint te geloven dat zijn wil gelijk is aan het algemeen belang. Samuëls waarschuwing in 1 Samuël 8 beschrijft exact wat Poetin, Xi en Erdogan doen: ze nemen, ze eisen, ze dwingen — en noemen het nationale noodzaak.

Het bijbelse antidotum op autoritarisme is niet democratie als systeem op zichzelf — het is het institutioneel verankerde recht op tegenspraak. De profeten van Israël waren dat instituut: mensen die de macht mochten en moesten aanspreken. Een samenleving zonder die stem is weerloos tegen de corruptie van macht.

Poetin en de bijbelse gerechtigheid

De invasie van Oekraïne in 2022 is een schoolvoorbeeld van macht die elke grens van bijbelse gerechtigheid heeft overschreden. Poetin presenteert zijn oorlog als historische noodzaak, als bescherming van Russisch sprekenden, als reactie op NAVO-expansie. Maar de bijbelse norm is eenvoudig: wie een buurvolk binnenvalt, zijn steden bombardeert en zijn burgers verdrijft, heeft de fundamentele opdracht van leiderschap — het beschermen van mensenlevens — verraden.

De Bijbel kent geen gerechtvaardigde vernietiging van een volk omwille van een geopolitieke visie. Machthebbers die dat toch doen, worden in de Bijbel consequent veroordeeld — van de farao die Israël verdrukt tot Nebukadnezar die Jeruzalem verwoest. Macht zonder gerechtigheid is tirannie, ongeacht hoe zij zichzelf presenteert.

Spreuken 29:2 — "Als rechtvaardigen groot worden, verblijdt het volk zich, maar als een goddeloze heerst, zucht het volk."

8. Populisme en de kloof tussen burger en bestuur

Het populisme van onze tijd is geen toevallig verschijnsel, maar een symptoom. Een symptoom van een diepe kloof tussen mensen die regeren en mensen die geregeerd worden — een kloof die over jaren, soms decennia, is gegroeid door een politieke elite die meer begaan was met haar eigen positie dan met de zorgen van gewone burgers.

De aantrekkingskracht van populistische leiders — van Trump tot Wilders, van Meloni tot Orbán — ligt niet in de kwaliteit van hun programma's. Ze ligt in het feit dat ze iets benoemen wat anderen verzwijgen. Ze spreken over de kloof. Ze spreken over de elite. Ze spreken over de mensen die het gevoel hebben dat hun stem niet telt.

De bijbelse ernst van die kloof

De Bijbel neemt die kloof doodserieus. Amos 5 is een directe aanklacht tegen leiders die de armen vertrappen, recht verbuigen en bij de poort — de rechtbank van die tijd — de zwakste partij wegsturen zonder gerechtigheid. Dat is geen abstracte theologie, maar een politiek oordeel over een samenleving die haar zwaksten laat vallen.

Wie het populisme wil begrijpen, moet niet alleen naar de populisten kijken — maar ook naar degenen die ze groot hebben gemaakt. De politici die jaar na jaar de signalen negeerden. De bestuurders die de belangen van lobbyisten lieten voorgaan op de belangen van hun kiezers. De media die de zorgen van mensen buiten de grote steden afdeden als achterlijk of gevaarlijk.

Populisme als spiegel

De bijbelse profeten hadden geen genade met leiders die de oorzaak van volkswoede negeerden en de boodschapper aanvielen. Jeremia werd in de gevangenis gegooid. Elia werd een staatsgevaarlijke onruststoker genoemd. De profetische functie — het aanwijzen van wat fout gaat in de samenleving — is nooit populair bij degenen die de macht hebben.

Populisme is geen bijbels ideaal. Maar populisme is ook geen probleem op zichzelf — het is een spiegel die de tekortkomingen van het gevestigde bestuur reflecteert. Wie de spiegel kapotslaat, lost het probleem niet op. Wie in de spiegel kijkt en verandert, heeft de bijbelse weg gekozen.

Populisme is niet de ziekte zelf, maar het koorts-symptoom. Wie alleen de koorts bestrijdt zonder de onderliggende infectie te behandelen, maakt de patiënt zieker.

9. De Europese Unie — van vredesproject naar oorlogsmachine

De Europese Unie is een van de meest bijzondere politieke constructies in de moderne geschiedenis. Ze is geboren uit de as van de Tweede Wereldoorlog — uit de overtuiging dat Europese landen nooit meer tegenover elkaar mochten staan op het slagveld. Economische integratie als fundament van vrede. Dat is een bijbels ideaal: volkeren die samenwerken voor het welzijn van allen.

De bouwers van de EU — Schuman, Adenauer, De Gasperi — waren diepgelovige christenen die hun politieke project expliciet grondde in christelijke waarden: menselijke waardigheid, solidariteit, verzoening. De EU was in haar oorsprong een bijbels geïnspireerd vredesproject.

Hoe de EU haar oorspronkelijke roeping verloor

Maar de EU van vandaag is een andere instelling geworden. Ze is uitgegroeid tot een bureaucratisch machtsblok met een democratisch deficit dat haar legitimiteit ondermijnt. Brussel beslist over regelgeving die het dagelijks leven van honderden miljoenen mensen raakt — van de grootte van een komkommer tot de inhoud van nationale begrotingen — terwijl de gemiddelde burger geen idee heeft wie hem die regels oplegt en geen effectief middel heeft om hem weg te stemmen.

De Europese Commissie — het machtigste uitvoerend orgaan van de EU — wordt niet gekozen maar benoemd. De Commissarissen leggen geen directe verantwoording af aan kiezers. Het Europees Parlement heeft beperkte macht. De Raad vergadert grotendeels achter gesloten deuren. Dit is het bijbelse democratisch deficit: macht zonder afdoende verantwoording corrumpeert altijd.

Van economische unie naar militaire unie

Wat zorgelijker is dan het democratisch deficit, is de fundamentele koerswijziging die de EU de afgelopen jaren heeft ingezet. De EU, opgericht als vredesproject, koerst nu actief richting een militaire unie. Er zijn plannen voor gezamenlijke Europese defensie-obligaties — eurobonds om gezamenlijk voor wapens te lenen. Er zijn oproepen tot een Europees leger. De Europese Commissie heeft een defensie-industriestrategie aangenomen die militaire productie expliciet als Europese prioriteit stelt.

Dit is een fundamentele breuk met de oorspronkelijke roeping. De EU werd gesticht om oorlog te voorkomen — niet om haar te financieren. Wie de EU als vredesproject serieus neemt, moet de vraag durven stellen: wanneer is een vredesproject zelf een oorlogsmachine geworden?

De bijbelse norm voor internationale samenwerking

De Bijbel kent geen blauwdruk voor Europese integratie. Maar ze kent wel heldere normen voor elke vorm van samenwerking tussen volkeren. Jesaja 2 beschrijft een wereld waarin volkeren samenstromen niet om wapens te smeden, maar om recht te leren. Micha 4 beschrijft een wereld waarin elk volk in vrede op zijn eigen grond kan leven. Die visie is het tegendeel van een supranationale militaire macht die haar eigen politieke agenda ten koste van haar burgers doorzet.

De EU die haar burgers dient — die zorgt voor hun welzijn, hun veiligheid, hun economische toekomst — is bijbels te verdedigen. De EU die miljarden uittrekt voor wapens terwijl de armoede in Zuid-Europa groeit, die haar gekozen parlement passeert voor haar bureaucratische agenda, die een militaire koers inzet zonder democratisch mandaat — die EU heeft haar bijbelse roeping verraden.

Een unie van Europese volkeren is een bijbels mooi idee. Een Europese staat die over die volkeren heerst zonder hun toestemming, is dat niet.

10. Istanbul 2022 — leiders en hun verantwoordelijkheid

De bijbelse norm voor leiderschap wordt nergens scherper zichtbaar dan wanneer leiders beslissingen nemen waarvan anderen de gevolgen dragen. Het vredesproces rond Oekraïne in het voorjaar van 2022 is daarvan een aangrijpend voorbeeld.

In maart en april 2022, slechts weken na de Russische invasie van Oekraïne, vonden in Istanbul vredesonderhandelingen plaats tussen Russische en Oekraïense delegaties. Beide partijen maakten vorderingen. Rusland was bereid zich terug te trekken uit de gebieden rondom Kyiv. Oekraïne was bereid af te zien van NAVO-lidmaatschap in ruil voor internationale veiligheidsgaranties. Een vredesakkoord leek binnen bereik.

Wat er daarna is gebeurd, is omstreken — maar door meerdere geloofwaardige bronnen gedocumenteerd. Davyd Arakhamia, hoofd van de Oekraïense delegatie in Istanbul en leider van Zelensky's parlementaire fractie, verklaarde in november 2023 dat de toenmalige Britse premier Boris Johnson in april 2022 naar Kyiv vloog met een boodschap: niet tekenen, doorvechten. De voormalige Israëlische premier Naftali Bennett, die als bemiddelaar had opgetreden, bevestigde dat westerse druk een bepalende rol had gespeeld in het afbreken van de onderhandelingen.

Boris Johnson heeft de claims ontkend en bestempeld als Russische propaganda. Zelensky stelt dat Oekraïne al besloten had niet te tekenen. Het volledige beeld is complex en betwist. Maar de morele vraag die dit verhaal oproept, is onvermijdelijk.

De bijbelse vraag aan westerse leiders

Stel dat de claims kloppen — zelfs gedeeltelijk. Stel dat westerse leiders, vanuit hun eigen geopolitieke belangen, een volk dat bereid was tot onderhandeling, hebben aangespoord om door te vechten. Stel dat die keuze heeft geleid tot nog twee jaar oorlog, honderdduizenden extra doden, miljoenen vluchtelingen, verwoeste steden.

Wat zegt de Bijbel over leiders die anderen aanmoedigen tot een oorlog waarvan zij zelf de kosten niet dragen? Die de levens van een ander volk inzetten als instrument van hun eigen strategische agenda? Die een vredeskans laten liggen omdat ze een geopolitieke vijand willen verzwakken?

Ezechiël 34:4 — "Het zwakke versterkt u niet, het zieke geneest u niet, het gebrokene verbindt u niet, het afgedwaalde brengt u niet terug en het verlorene zoekt u niet, maar u heerst met geweld en met harde hand over hen."

Lucas 14 — de bijbelse norm voor oorlogsleiders

Jezus beschrijft in Lucas 14:31-32 de wijze koning die rekent voordat hij vecht: als hij met tienduizend soldaten niet kan winnen van een vijand met twintigduizend, stuurt hij tijdig een gezantschap voor vredesvoorwaarden. Dit is geen oproep tot capitulatie — het is een oproep tot verantwoordelijkheid. Een leider die andermans zonen en dochters in een strijd stuurt die niet gewonnen kan worden, is bijbels aansprakelijk.

De vraag voor Johnson, voor Biden, voor de NAVO-leiders van 2022 is dan: hebben zij die afweging gemaakt? Hebben zij berekend wat het zou kosten om verder te vechten? Hebben zij zich afgevraagd of de geopolitieke winst — het verzwakken van Rusland — opwoog tegen de menselijke kosten die het Oekraïense volk zou dragen? Of lieten zij zich leiden door hun eigen strategische agenda, terwijl anderen de rekening betaalden?

De Bijbel geeft geen definitief oordeel over deze specifieke leiders — dat is niet aan ons. Maar ze stelt de norm helder: wie anderen in oorlog stuurt of houdt, draagt de morele

verantwoordelijkheid voor de gevolgen. Die verantwoordelijkheid verdwijnt niet achter diplomatieke formuleringen of geopolitieke berekeningen.

Een leider die de rekening van zijn beslissingen laat betalen door de burgers van een ander land, heeft de bijbelse norm voor dienend leiderschap verlaten. Macht zonder nabijheid aan de gevolgen is macht zonder verantwoording.

11. Daniël — integer leiderschap in een corrupt systeem

Het boek Daniël speelt zich af in de meest vijandige omgeving denkbaar voor een bijbels leider: het hof van Babel, later Perzië — rijken van absolute macht, staatsreligie en politieke corruptie. Daniël is een gevangene die carrière maakt in dit systeem. Hij wordt minister, raadgever, vertrouweling van koningen. En toch behoudt hij zijn integriteit van begin tot eind.

Wat Daniël onderscheidt is niet zijn talent — hoewel hij dat zeker heeft —, maar zijn weigering om zijn waarden te verhandelen voor zijn positie. Als zijn collega's hem valselijk aanklagen en de koning een wet laat uitvaardigen die gebed verbiedt, bidt Daniël gewoon door — drie keer per dag, met zijn ramen open naar Jeruzalem. Hij maakt zijn trouw niet afhankelijk van de politieke omstandigheden.

Daniël 6:11 — "Toen Daniël hoorde van het besluit dat op schrift gesteld was, ging hij naar zijn huis. In zijn bovenvertrek had hij in de richting van Jeruzalem open vensters. Daar knielde hij neer, bad tot zijn God en prees Hem, precies zoals driemaal per dag zijn gewoonte was."

Integriteit als politieke daad

In een wereld van politieke berekening, carrièredenken en machtsbehoud is Daniëls integriteit subversief. Hij laat zien dat het mogelijk is om in een corrupt systeem te functioneren zonder zelf corrupt te worden. Dat is niet naïef — Daniël overleeft de leeuwenkuil. Zijn integriteit kost hem bijna zijn leven, maar uiteindelijk versterkt het zijn positie en zijn invloed.

De les voor moderne leiders is direct: integriteit is niet naïef; ze is de sterkste langetermijnstrategie voor leiderschap die er bestaat. Wie zijn waarden verkoopt voor zijn positie, verliest uiteindelijk beide. Wie zijn waarden bewaart ook als het iets kost, bouwt een gezag dat niet afhankelijk is van politieke omstandigheden.

Nehemia — leiderschap als service aan de gemeenschap

Nehemia is een ander bijbels voorbeeld van integer leiderschap. Hij hoort in zijn ballingschapspositie in Susa over de deplorabele toestand van Jeruzalem — de muren zijn verwoest, de poorten verbrand, het volk in oneer. Hij weent, vast, bidt — en vraagt dan toestemming aan de koning om te gaan bouwen.

Wat Nehemia doet als hij in Jeruzalem aankomt, is veelzeggend: hij inspecteert de muren 's nachts, in stilte, voordat hij zijn plan bekendmaakt. Hij begrijpt de situatie voordat hij spreekt. Hij deelt de lasten met zijn volk — hij eet niet van de gouverneurstafel, maar betaalt zijn eigen kosten. En als de rijken de armen beginnen uit te buiten, spreekt hij hen rechtstreeks aan.

Nehemia's leiderschap is de voetwassing in de praktijk: een man met macht en positie die zijn macht volledig ten dienste stelt van het welzijn van zijn gemeenschap. Dat is het bijbelse model — niet als ideaal voor heiligen, maar als norm voor iedereen die leiding neemt.

Integriteit toont zich niet wanneer iedereen kijkt, maar wanneer niemand kijkt — en in wat je bent als de druk het hoogst is.

12. Conclusie — Leiderschap als roeping, niet als recht

De bijbelse visie op macht en leiderschap is consistent van Genesis tot Openbaring: macht is geen recht, geen bezit en geen doel op zichzelf. Macht is een opdracht — gegeven door God, uitgeoefend ten dienste van mensen, afgelegd op de dag van verantwoording.

Die norm geldt voor de Israëlitische koningen die de Bijbel beschrijft. Ze geldt voor de Babylonische en Perzische keizers die de Bijbel beoordeelt. Ze geldt voor de Romeinse autoriteiten die Jezus en Paulus aanspreken. En ze geldt voor de leiders van onze eigen tijd — van Poetin tot Johnson, van de Europese Commissie tot het Nederlandse kabinet.

De bijbelse kritiek op macht is niet anti-politiek, maar pro-rechtvaardigheid. Ze vraagt niet om de afschaffing van leiderschap — ze vraagt om leiderschap dat zich laat aanspreken, dat de zwakste beschermt, dat de kosten van zijn beslissingen zelf draagt in plaats van ze af te wentelen op anderen, en dat bereid is zijn eigen positie op te geven als het welzijn van de mensen die het leidt dat vraagt.

Dat is een hoge norm. Maar het is de bijbelse norm. En de wereld heeft leiders nodig die haar serieus nemen.

De wereld heeft geen tekort aan leiders. Ze heeft een tekort aan leiders die dienen.

"Wie onder u groot wil worden, moet uw dienaar zijn." — Matteüs 20:26

Macht is vergankelijk. Dienst is wat blijft.

Hoofdstuk 2

China en het Oosten

Opkomst, staatsmacht en de zoektocht naar gerechtigheid

*"Vanaf de opgang van de zon tot haar ondergang zal mijn naam groot zijn
onder de volken." — Maleachi 1:11*

Dr. Jan Nieuwenburg MBA

Specialist Internationale Betrekkingen en Geopolitiek

1. Het Oosten ontwaakt

Twee eeuwen lang was de wereld geordend rond het Westen. De Europese koloniale mogendheden, en later de Verenigde Staten, bepaalden de spelregels van de internationale politiek, de wereldeconomie en de culturele agenda. Dat tijdperk is voorbij. Het Oosten — en China in het bijzonder — heeft zijn plek teruggenomen aan de wereldtafel, en doet dat met een vastberadenheid die het Westen nog altijd verrast.

China is vandaag de tweede economie ter wereld, op weg om de eerste te worden. Het heeft het grootste leger ter wereld, de grootste middenklasse ooit, en een buitenlandse politiek die reikt van Afrika tot de Arctis. De opkomst van China is niet een verhaal van morgen — het is de dominante geopolitieke realiteit van nu.

Dit hoofdstuk onderzoekt China en het Oosten vanuit bijbels perspectief. Niet met de arrogantie van wie denkt dat westerse waarden automatisch bijbelse waarden zijn. Maar met de eerlijkheid van wie erkent dat staatsmacht, onderdrukking van geloof, oneerlijke handel en militaire dreiging bijbels te beoordelen zijn — ongeacht of ze uit Oost of West komen.

God heeft het Oosten nooit vergeten. De Bijbel begint in het Midden-Oosten en eindigt met een visie voor alle volken — ook de volken van het Oosten.

2. China in bijbels perspectief

De Bijbel noemt China niet bij naam. Maar dat betekent niet dat China buiten Gods gezichtsveld valt. De profeten beschrijven herhaaldelijk een toekomst waarin volkeren van alle windstreken — ook het verre Oosten — worden betrokken in Gods heilsplan. Jesaja 49:12 spreekt over mensen die komen van ver, sommigen uit het noorden, sommigen uit het westen, en anderen uit het land Sinim — een oud Hebreeuws woord dat door sommige bijbelgeleerden wordt verbonden met China.

Belangrijker dan geografische identificatie is het bijbelse principe dat God geen enkel volk buitensluit. Handelingen 10:34-35 is helder: God maakt geen onderscheid tussen mensen. Uit elk volk is hem welkom wie hem vereert en het goede doet. Dat is een universeel principe — het geldt voor Nederlanders en Chinezen, voor Oekraïners en Russen, voor Amerikanen en Noord-Koreanen.

Maleachi 1:11 — "Vanwaar de zon opkomt tot waar hij ondergaat, zal Mijn Naam groot zijn onder de heidenvolken; in elke plaats zal aan Mijn Naam een reukoffer gebracht worden, en een rein graanoffer."

De wijzen uit het Oosten

Matteüs 2 begint het evangelie van Jezus met een opmerkelijk gebaar: wijzen uit het Oosten komen naar Jeruzalem. Ze hebben een ster gevolgd — een hemels teken — en zoeken de pasgeboren Koning der Joden. Ze brengen goud, wierook en mirre. Ze knielen. Ze aanbidden.

Dit is geen bijkomend detail, maar een programmatische opening: het evangelie is niet alleen voor Israël. Het Oosten is er al bij het begin bij. De wijzen uit het Oosten — vermoedelijk Perzische of Arabische geleerden — zijn de eersten die buiten Israël het kind Jezus erkennen als koning. Het Oosten heeft een plek in het hart van het bijbelse verhaal.

De wijzen uit het Oosten zijn niet de uitzondering in het bijbelse verhaal. Ze zijn de aankondiging van een universele werkelijkheid: God is groter dan één volk, één cultuur of één beschaving.

3. De vervolgte kerk in China

Schattingen van het aantal christenen in China lopen sterk uiteen, afhankelijk van definitie en bron: officiële enquêtes komen op 30 tot 45 miljoen, terwijl christelijke onderzoeksorganisaties, die ook de vele ondergrondse huiskerken meetellen, op 80 tot 160 miljoen uitkomen. Dat maakt de Chinese kerk een van de grootste christelijke gemeenschappen ter wereld. Maar ze bestaat grotendeels buiten de officiële structuren: in huiskerken, in kleine gemeenschappen die bijeenkomen in woningen en kelders, buiten het zicht van de overheid.

De Chinese Communistische Partij tolereert religie zolang het de staatsmacht niet bedreigt. Maar de ondergrondse kerken — de thuiskerken — worden als bedreiging gezien. Pastors worden gearresteerd. Kerkgebouwen worden gesloopt. Kruisen worden van gebouwen verwijderd. Bijbels worden in beslag genomen. De vervolging is systematisch en neemt toe onder Xi Jinpings leiderschap.

Daniël in Beijing

De situatie van Chinese christenen is een directe parallel van het boek Daniël. Een absolute staatsmacht eist loyaliteit boven alles — boven geloof, boven geweten, boven God. En toch zijn er mensen die weigeren te buigen. Die hun ramen openhouden naar Jeruzalem. Die bidden en bijeenkomen, ook als het verboden is.

Dat is geen politiek verzet, maar geloofstrouw. En de Bijbel beschouwt het als het hoogste wat een mens kan doen: vasthouden aan zijn overtuiging ook als de staat het verbiedt. De Chinese christenen die vervolgd worden, staan in een lange bijbelse traditie — van de drie mannen in de brandende oven tot Petrus en Paulus in de Romeinse gevangenis.

Handelingen 5:29 — "Men moet aan God meer gehoorzaam zijn dan aan mensen."

De Oeigoeren — een ander gezicht van onderdrukking

De vervolging in China beperkt zich niet tot christenen. De Oeigoerse moslims in de provincie Xinjiang worden onderworpen aan een van de meest systematische onderdrukkingscampagnes van de eenentwintigste eeuw. Massale detentie in heropvoedingskampen, gedwongen arbeid, vernietiging van moskeeën, gedwongen sterilisatie — internationale organisaties spreken van misdaden tegen de menselijkheid.

De bijbelse norm laat hier geen ruimte voor nuance: elke mens, ongeacht geloof of etniciteit, is gemaakt naar Gods beeld en heeft recht op waardigheid en vrijheid. Een staat die systematisch een bevolkingsgroep vernietigt, heeft de bijbelse grens van gerechtigheid ver overschreden. Dat geldt voor China. Het geldt ook voor elk ander land dat hetzelfde doet.

De vervolgte kerk in China is geen randverschijnsel van de wereldpolitiek, maar het levende bewijs dat geloof sterker is dan staatsmacht.

4. Xi Jinping en de staatsmacht

Xi Jinping is de machtigste Chinese leider sinds Mao Zedong. Hij heeft de termijnbeperking voor het presidentschap afgeschaft, de Communistische Partij steviger dan ooit in het centrum van alle macht geplaatst, en een persoonlijkheidscultus opgebouwd die zijn voorgangers nauwelijks kenden. Zijn naam en gedachtegoed zijn verplicht opgenomen in de grondwet. Kritiek op hem is strafbaar.

Xi's leiderschapsmodel is de bijbelse waarschuwing van Samuël in levenden lijve. Een man die de staat met zichzelf vereenzelvigd. Die geen onderscheid meer maakt tussen het belang van de partij en het belang van het volk. Die tegenspraak ervaart als verraad. Dit is het universele patroon van macht zonder verantwoording — en de Bijbel kent het goed.

De Toren van Babel in Beijing

Genesis 11 beschrijft de Toren van Babel als het symbool van menselijke overmoed: een volk dat zich verzamelt, een taal spreekt en besluit een toren te bouwen tot in de hemel. Het project is niet per se kwaadaardig — het is ambitieus, collectief, technisch indrukwekkend. Maar het motief is verkeerd: laten wij ons een naam maken.

Xi Jinpings China vertoont dit patroon. De Chinese Droom — zijn centrale ideologische project — is in essentie een nationaal verhaal van zelfverheerlijking: China's glorie herstellen, China groot maken, China's naam vestigen als de dominante macht van de eenentwintigste eeuw. Er zit geen morele horizon in dat verhaal, geen verantwoording aan een hogere norm — alleen macht, groei en prestige.

De bijbelse les van Babel is niet dat grote projecten slecht zijn, maar dat macht zonder morele oriëntatie uiteindelijk zichzelf vernietigt. Babel werd verward. De vraag is wanneer — en tegen welke menselijke prijs.

Een staat die zichzelf als hoogste norm beschouwt, heeft de bijbelse grens van gerechtigheid al overschreden — ook als hij voorlopig succesvol lijkt.

5. Belt and Road — macht via economie

In 2013 lanceerde Xi Jinping het Belt and Road Initiative — een wereldwijd infrastructuurproject van ongekeerde omvang. Wegen, spoorlijnen, havens en energienetwerken in meer dan 140 landen, gefinancierd door Chinese banken en uitgevoerd door Chinese bedrijven. Het is de grootste geopolitieke investeringsstrategie ooit ondernomen door één land.

Belt and Road wordt gepresenteerd als ontwikkelingshulp — het verbinden van arme landen met de wereldeconomie. Maar de praktijk is complexer. Landen die leningen accepteren van Chinese staatsbanken, merken dat de voorwaarden onhoudbaar zijn. Als zij niet kunnen terugbetalen, nemen Chinese partijen de controle over strategische infrastructuur over. De haven van Hambantota in Sri Lanka is het bekendste voorbeeld: na jarenlange schuldopbouw sloot Sri Lanka in 2017 een omstreden 99-jarige huurovereenkomst met een Chinees staatsbedrijf — al tonen latere analyses dat dit geen directe schuld-naar-aandelenruil was, maar een afzonderlijke leaseovereenkomst waarvan de opbrengst naar de algemene Sri Lankaanse reserves vloeide.

Schuld als instrument van macht

De Bijbel kent dit mechanisme. Spreuken 22:7 zegt: de rijke heerst over de arme, en wie leent is slaaf van wie uitleent. Schuld als instrument van afhankelijkheid is zo oud als de mensheid — en de Bijbel waarschuwt er consistent voor. Een internationaal project dat structureel arme landen in schuld dompelt om strategische invloed te verwerven, is bijbels gezien niet eerlijk, hoe het ook wordt gepresenteerd.

Tegelijkertijd is eerlijkheid geboden: het Westen heeft decennialang hetzelfde gedaan via de Wereldbank, het IMF en koloniale handelsakkoorden. De bijbelse kritiek op schuld als machtsinstrument geldt universeel — niet alleen voor China. Het patroon is het probleem, niet de nationaliteit van degene die het toepast.

Spreuken 22:7 — "Een rijke heerst over armen, en wie leent, wordt slaaf van de uitlener."

6. De handelsoorlog — eerlijkheid en hypocrisie

De handelsoorlog tussen het Westen en China gaat officieel over eerlijke concurrentie, intellectueel eigendom en staatssubsidies. Maar er speelt iets anders mee — iets wat zelden hardop wordt gezegd maar wat de bijbelse norm voor eerlijke handel rechtstreeks raakt: de hypocrisie van westerse bedrijven en overheden die jarenlang van Chinese arbeid hebben geprofiteerd, en nu de poort sluiten als China zelf aan die tafel wil zitten.

Hetzelfde product, drie keer de prijs

Een groot deel van wat in westerse winkels wordt verkocht onder Europese of Amerikaanse merknamen, wordt gemaakt in Chinese fabrieken. Dezelfde fabriek die een jas naait voor een Frans modehuis voor een inkoopprijs van twintig euro, verkoopt via Aliexpress of Temu een vergelijkbaar product voor vijftien euro direct aan de consument. Het product is identiek of nagenoeg identiek. Het enige verschil is het label en de marge van de westerse tussenpersoon.

Het Westen noemt die directe verkoop oneerlijke concurrentie. Maar wat is er oneerlijk aan? De Chinese arbeider maakt hetzelfde product, met dezelfde handen, in dezelfde fabriek. Het enige dat is veranderd, is dat de westerse retailer — die jarenlang profiteerde van goedkope Chinese arbeid — nu wordt overgeslagen. De consument betaalt minder. De fabrieksarbeider verdient hetzelfde of meer. Wie wordt hier precies benadeeld?

De bijbelse norm: eerlijke weegschalen

Leviticus 19:35-36 verbiedt uitdrukkelijk oneerlijke maten en gewichten: gebruik geen oneerlijke maatstaven bij lengte, gewicht of inhoud. Gebruik eerlijke weegschalen. Spreuken 11:1 voegt toe: een valse weegschaal is de Heer een gruwel, maar een juist gewicht behaagt hem.

De bijbelse norm voor handel is eenvoudig: eerlijkheid. Wie een product maakt, verdient een eerlijke prijs. Wie koopt, verdient eerlijke informatie over wat hij koopt. Handelspolitiek die consumenten verhindert goedkoper te kopen, niet om hen te beschermen maar om westerse marges te beschermen, voldoet niet aan die bijbelse norm.

Leviticus 19:35-36 — "U mag geen onrecht doen in de rechtspraak, met de lengtemaat, met het gewicht en met de inhoudsmaat. U moet een zuivere weegschaal hebben, zuivere gewichten, een zuivere efa en een zuivere hin."

Hardwerkende mensen, niet dumpers

De campagne tegen Temu en Aliexpress — waarbij Europese politici pleiten voor importheffingen en strengere regels — wordt gepresenteerd als consumentenbescherming. Maar de werkelijkheid is anders. Chinese fabrieksarbeiders zijn geen dumpers van rommelproducten. Het zijn hardwerkende mensen die precies doen wat het Westen hen decennialang heeft geleerd: efficiënt produceren, snel leveren en concurrerend prijzen.

Dat het Westen nu verbaasd is dat China dit ook rechtstreeks naar de consument kan doen, zegt meer over westerse zelfoverschatting dan over Chinese oneerlijkheid. De Bijbel kent geen handelspolitiek die de arme producent beschermt door hem te verbieden zijn product direct te verkopen, terwijl de rijke tussenpersoon zijn marge behoudt.

Wat bijbelse eerlijke handel vraagt

De bijbelse oproep tot eerlijkheid in handel vraagt iets van beide kanten. Van China vraagt het: geen staatssubsidies die kunstmatig goedkope prijzen creëren, geen gedwongen arbeid in de productieketen, transparantie over herkomst en samenstelling van producten. Van het Westen vraagt het: geen protectionisme vermomd als consumentenbescherming, eerlijke

erkenning dat westerse welvaart voor een groot deel is gebouwd op goedkope Aziatische arbeid, en respect voor de Chinese arbeider die zijn product wil verkopen zonder dat een westerse tussenpersoon daar een veto over heeft.

Het is hypocriet om decennialang te profiteren van Chinese arbeid, en vervolgens de Chinese arbeider aan te vallen als hij zijn eigen producten rechtstreeks verkoopt. De bijbelse norm voor eerlijke handel geldt voor alle partijen — ook voor het Westen.

7. Taiwan — een bijbelse afweging

Taiwan is een van de gevaarlijkste brandhaarden in de mondiale geopolitiek. China beschouwt het eiland als een afvallige provincie die vroeg of laat zal worden herenigd met het vasteland — zo nodig met geweld. Taiwan beschouwt zichzelf als een soevereine democratie met een eigen identiteit, een eigen grondwet en een eigen leger. De VS heeft zich historisch verbonden aan de verdediging van Taiwan, maar zonder formele garanties.

Een Chinese invasie van Taiwan zou de grootste militaire confrontatie zijn sinds de Tweede Wereldoorlog — met mondiale economische en geopolitieke gevolgen die nauwelijks te overzien zijn. Taiwan produceert meer dan 90 procent van 's werelds meest geavanceerde halfgeleiders. Een conflict zou de wereldeconomie lamleggen.

De bijbelse spanning

De bijbelse spanning rondom Taiwan is dezelfde als bij elk conflict: mensenlevens versus principes. Taiwan heeft het recht op zelfbeschikking — een principe dat de Bijbel ondersteunt in haar respect voor de verscheidenheid van volkeren en culturen. Een gewelddadige inlijving door een grotere macht is bijbels onverdedigbaar, ongeacht historische claims.

Maar de bijbelse wijsheid van Lucas 14 klinkt ook hier: wie rekent of hij de strijd kan winnen? Een oorlog om Taiwan die miljoenen doden kost, de wereldeconomie vernietigt en mogelijk escaleert tot nucleaire confrontatie, is geen bijbels verdedigbare prijs voor welk principe dan ook. Preventie, diplomatie en het zoeken van vreedzame oplossingen — ook ongemakkelijke — is de bijbelse weg.

Taiwan verdient zijn vrijheid. Maar vrijheid die wordt bereikt door de verwoesting van miljoenen levens, is geen bijbelse overwinning.

8. Noord-Korea — macht tot het extreme

Noord-Korea is de meest gesloten samenleving ter wereld en het meest extreme voorbeeld van wat er gebeurt als staatsmacht alle grenzen overschrijdt. Het Kim-regime heeft een staat gebouwd die het bijbelse beeld van de absolute heerser — die alles neemt, alles controleert en alles vernietigt wat hem bedreigt — tot zijn meest radicale conclusie heeft doorgevoerd.

Godsdienst is in Noord-Korea verboden, op de staatscultus van de Kim-familie na. Christenen worden bij ontdekking gedeporteerd naar werkkampen, gefolterd of geëxecuteerd. De schaarse getuigenissen van mensen die het land ontvlucht zijn, beschrijven een werkelijkheid die de meest duistere bijbelse beschrijvingen van tirannie evenaart.

De bijbelse grens van staatsmacht

Noord-Korea is het antwoord op de vraag: wat gebeurt er als een staat geen enkele bijbelse norm voor leiderschap erkent? Het antwoord is: dit. Een volk dat uitgehongerd wordt terwijl zijn leiders kernwapens ontwikkelen. Een staat die zijn eigen burgers behandelt als eigendom. Een dynastie die zichzelf onsterfelijk verklaart.

De Bijbel beschrijft in Openbaring de ultieme macht die zichzelf tot god verheft — en haar val. Noord-Korea is geen eindtijdfiguur. Maar het is een levend voorbeeld van waar staatsmacht zonder morele begrenzing naartoe leidt. En het is een oproep aan de internationale gemeenschap om de bijbelse norm voor leiderschap serieus te nemen — niet alleen als fraaie theorie, maar als politieke noodzaak.

Daniël 4:37 — "Hij is in staat te vernederen wie in hoogmoed hun weg gaan."

9. Confucianisme en bijbelse waarden

Om China te begrijpen, moet men Confucius begrijpen. De Chinese filosoof Confucius — die leefde in de vijfde en zesde eeuw voor Christus, een tijdgenoot van de grote bijbelse profeten — heeft de Chinese cultuur dieper gevormd dan enig ander denker. Zijn nadruk op hiërarchie, harmonie, respect voor ouderen en de plicht van de overheid om het volk te dienen, is tot op de dag van vandaag zichtbaar in de Chinese samenleving.

Het Confucianisme en de bijbelse traditie zijn geen tegengestelden. Ze delen opvallend veel: respect voor ouderen en voorouders, de nadruk op morele integriteit van leiders, de overtuiging dat de samenleving harmonieuzer wordt als ieder zijn verantwoordelijkheid neemt, en een diep besef van de band tussen individu en gemeenschap.

Waar de wegen scheiden

Maar er zijn ook fundamentele verschillen. Het Confucianisme kent geen persoonlijke God die de geschiedenis leidt en mensen ter verantwoording roept. Het kent geen profetische traditie die de macht van buitenaf aanspreekt. En het legt zo sterk de nadruk op harmonie en hiërarchie, dat het gemakkelijk kan worden ingezet om dissidentie te smoren en de bestaande orde te heiligen.

Xi Jinpings China gebruikt het Confucianisme selectief: de nadruk op gehoorzaamheid aan de staat en het vermijden van openbaar conflict past uitstekend in zijn politieke agenda. De bijbelse profetische traditie — die macht aanspreekt, de zwakke verdedigt en de leider ter verantwoording roept — ontbreekt in die selectieve lezing. Dat is precies het element dat China nodig heeft en dat het regime het meest vreest.

Confucius en de bijbelse profeten leven in dezelfde eeuw. Ze delen een diep verlangen naar een rechtvaardige samenleving. Maar waar Confucius de harmonie zoekt door hiërarchie, zoekt de Bijbel haar door gerechtigheid — en die twee zijn niet hetzelfde.

10. Het Oosten in Gods plan

De bijbelse hoop eindigt niet met een westers verhaal. Openbaring 7:9 beschrijft een menigte die niemand tellen kan, uit alle volken, stammen, talen en naties — staande voor de troon van God. Dat is geen Europese of Amerikaanse bijeenkomst. Het is een universele verzameling van mensen uit alle windstreken, alle culturen, alle tijdperken.

Het Oosten heeft een plek in dat beeld. De Chinese christenen die vandaag worden vervolgd. De Koreaanse zendelingen die wereldwijd actief zijn — Zuid-Korea is na de VS het land met de meeste zendingswerkers ter wereld. De Japanse gemeenschappen die de Bijbel in hun eigen culturele context lezen. Het Oosten is geen periferie van Gods verhaal — het is een van zijn hoofdpersonen.

Een oproep aan het Westen

De bijbelse visie op China en het Oosten vraagt het Westen om drie dingen los te laten. Ten eerste: de aanname dat westerse democratie en bijbelse waarden hetzelfde zijn. Het Westen heeft zijn eigen bijbelse tekortkomingen — kolonialisme, slavernij, economische uitbuiting — die het morele gezag om anderen de les te lezen aanzienlijk beperken.

Ten tweede: de neiging om China uitsluitend als vijand te zien. China is een complexe samenleving met een rijke geschiedenis, een diep religieus zoeken en miljoenen mensen die hetzelfde verlangen kennen als mensen overal ter wereld: vrede, welzijn, waardigheid en betekenis. Die mensen zijn geen vijanden. Ze zijn naasten.

Ten derde: de reflex om handel en politiek te vermengen op een manier die de zwakste partij — de gewone Chinese arbeider, de Taiwanese burger, de Oeigoerse gevangene — het hardst treft. Bijbelse gerechtigheid vraagt om beleid dat de zwakste beschermt, niet beleid dat de sterkste bevoordeelt.

De Chinese christen die bidt in een thuiskerk, de Oeigoerse moeder die haar kind wil grootbrengen in vrijheid, de Taiwanese burger die in democratie wil leven — zij zijn de naasten die de Bijbel ons vraagt te zien.

11. Conclusie — Gerechtigheid kent geen kompasrichting

China is groot, complex en onontkoombaar. De opkomst van het Oosten is geen tijdelijk verschijnsel dat met tarieven of sancties kan worden teruggedraaid. Het is de terugkeer van een beschaving die duizenden jaren heeft bestaan en die twee eeuwen van westerse dominantie heeft overleefd.

De Bijbel vraagt ons niet om China lief te hebben en kritiek te zwijgen. Ze vraagt ons om China te beoordelen met dezelfde normen waarmee we het Westen beoordelen: staatsmacht die de burger dient of overheerst, handel die eerlijk of uitbuitend is, leiderschap dat verantwoording aflegt of zichzelf boven de wet plaatst, en de behandeling van de zwaksten — de vervolgte gelovige, de onderdrukte minderheid, de kleine producent — als maatstaf voor gerechtigheid.

Die normen zijn niet westers. Ze zijn bijbels. En ze gelden van de opgang van de zon tot haar ondergang — precies zoals Maleachi het zei.

Gerechtigheid kent geen kompasrichting. Wat verkeerd is in het Westen, is ook verkeerd in het Oosten. En wat goed is in het Oosten, verdient erkenning — ook in het Westen.

"Vanaf de opgang van de zon tot haar ondergang zal mijn naam groot zijn onder de volken." — Maleachi 1:11

God heeft het Oosten nooit losgelaten. De vraag is of wij het durven zien.

Hoofdstuk 3

Technologie en AI

De mens als beelddrager van God in een digitale wereld

"Wat heeft de mens aan al zijn inspanning waarvoor hij zich aftobt onder de zon?" — Prediker 1:3

Dr. Jan Nieuwenburg MBA

Specialist Internationale Betrekkingen en Geopolitiek